

Regionaalminister saatis 10.10.2012 kaasamõtlejatele kirja „**Omaavalitsuskorralduse reformi algatamine**“. Kaasamõtlejate hulka loeti erakonnad, kohalikud omavalitsused, omavalitsusliidud jms.

Kirjale vastust oodati 09.11.2012, seega selle arutamine alles 20.11 istungil on selge märk regionaalministrile, et tema algatus Rae Vallavolikogu väga ei eruta. Vastasel juhul oleks saanud kasutada Rae valla põhimääruse võimalusi ja kutsuda kokku istung kiireloomulise küsimuse arutamiseks.

Kahjuks peab asuma ka seisukohale, et 20.11 istungiks ettevalmistatud kiri näitab selgelt, et kirja koostaja pole teemasse (loe: ministri pool esitatud mudelitesse) väga süvenenud ja seeläbi asutakse toetama nn mudelit, millel pole omavalitsusreformiga sisulises mõttes mitte mingit pistmist.

Analüüsidest ministri esitatud mudeleid on selgelt eristatav kaks lähenemist – mehhaaniline liitmine (3 mudelit), sisuline omavalitsuskorraldust käsitlev lähenemine (2 mudelit).

Seega 3 mudelit propageerivad vaid mehhaanilist liitmist, kus loodetakse probleemid lahendada läbi mastaabiefekti ning millised ei püüagi sisuliselt omavalitsuskorraldusega tegeleda, veel vähem midagi reformida. Nende kolme hulka kuulub ka nn „tõmbekeskuste Eesti“, mida püütakse toetama panna ka Rae Vallavolikogu. Mehhaaniline liitmine ja mastaabiefekt sobib suurte tõmbekeskuste läheduses asuvatele omavalitsustele, kuid kindlasti regionaalpoliitilises mõttes vaid kiirendavad ääremaastumist. Iga kaasamõtleva peaks aga mitte püüdma mõelda vaid oma mätta otsast, vaid vaatama (vähemalt püüdma) Eestit kui tervikut.

Fraktsioon Raekodanik on seisukohal, et omavalitsuskorralduses on vaja sisulisi muudatusi. Nendeks võimalusi pakuvad ministri poolt esitatud (kahjuks mitte toetatud) variandid „omavalitsusliitude Eesti“ ja „kahetasandiline Eesti“. Siinjuures tuleb kohe lisada, et ilmselt ei ole Eesti täna valmis minema kahetasandilisele omavalitsusmudelile, pealegi pole antud mudeli puhul (nii nagu ka ülejäänud 5 puhul) esitatud sisulisi ja erapooletul analüüsil baseeruvaid põhjendusi. Täna, ilma pädevate analüüsideta, edasi minemiseks on seega ainus, suuremat kahju mitte tegev stsenaarium omavalitsusliitude Eesti.

Oma kirjas on minister esitanud ka sellise küsimuse: „*Milliseid võimalusi näete omavalitsusreformi läbiviimiseks veel enne 2013 aasta kohalikke valimisi?*“.

Kummalisel kombel on Rae vallavolikogu seisukoha eelnõu autor asunud/jõudnud arvamusele, et „*Juhul, kui erakonnad jõuavad poliitilise kokkuleppeni omavalitsuskorralduse reformi läbiviimiseks veel 2012. aastal või hiljemalt 2013. jaanuaris, siis on reaalne tõmbekeskuste mudeli alusel omavalitsuste ulatuslik vabatahtlik ühinemine ka 2013. aastal toimuvate kohalike valimiste ajal*“

Tegelikult sõltumata sellest kas erakonnad jõuavad poliitilise kokkuleppeni või mitte, siis kirjas pakutud ajakava ei võimalda demokraatlikku asjaajamise korraldamist, et viia üleriigiline omavalitsusreform (va omavalitsusliitude Eesti¹) läbi 2013 valimistel. Jah, mittedemokraatlikult asja ajades ja kiirkorras seadust muutes on võimalik kõike teha, kuid see eeldab ka demokraatlike protsesside elimineerimist, mis veelgi süvendaks riigijuhtide ülbusest tekitatud demokraatiakriisi Eestis. Eeltoodu põhjenduseks viitame Eesti territooriumi

---

¹ Vajab esimese sammuna vaid omavalitsusliitude seaduse muutmist

haldusjaotuse seaduse § 9 lõikele 6, millele ministri kirjas ega ka Rae Vallavolikogu kirja projektis pole vajalikuks peetud tähelepanu pöörata:

Haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamisega nõustumisel tagab iga asjaomane valla- või linnavalitsus:

- 1) vajalike uuringute tegemise;
- 2) läbirääkimiste protsessi läbipaistvuse ja avalikustamise;
- 3) selle valla või linna elanike arvamuse väljaselgitamise.

Viidatud seadusesätet arvestades saab lisada, et *vajalikke uuringuid, elanike arvamuse väljaselgitamist*, sj seda kõike *läbipaistvalt* kajastades, pole võimalik teostada paari kuu jooksul. Selliste protsesside puhul on ainuüksi eelnev teavitamine ja materjalide avalikustamine vähemalt 3-4 nädalat. Paraku erinevate uuringute ja analüüside tegemine, mida avalikustada ja mille kohta hakata arvamust küsima, on ajalises mõttes veel oluliselt pikem protsess ja seega pole võimalik ühineda soovivate omavalitsuste volikogude otsuseid ühinemise sooviga esitada vähemalt 6 kuud enne² 2013 oktoobris toimuvaid kohalikke valimisi. See pole demokraatlikku asjaajamist soovides võimalik isegi siis, kui selle tegevusega alustada juba täna ehk veel novembris 2012.

Kõike eeltoodut teades kutsume kolleege volikogus mõtlema ja mitte kaasa hääletama seisukohale, mis ei püüagi analüüsida tegelikke võimalusi Eesti põhiseaduses toodud ühe põhilise ülesande – *Eesti kultuuri säilimine*³ – tagamiseks. Hääletades kaasa mehaanilist liitmist toetavale mudelile, hääletame tegelikult ka poolt sisulise reformi mittealgatamisele.

Juhul kui osa volikogu siiski otsustab toetada esitatud kirja projekti ja see toetus ei ole konsensuslik, **teeme ettepaneku** saata ministrile vastuseks, et **Rae Vallavolikogu ei saavutanud mudelite ja reformi ajakava osas konsensuslikku seisukohta ja seega jätab volikogu oma seisukoha esitamata.**

Kui volikogu eelnõude juures esitatud kirjaprojekt jõuga (loe: minimaalse häälteenamusega) volikogu ühisseisukohaks soovitakse muuta, siis peame teatama, et lähetame regionaalministrile ja ka HOL-ile teisegi seisukoha, milles selgitatakse, et Rae Vallavolikogu kirjas sisalduv ei ole Rae Vallavolikogu ühine aramus. Loomulikult ei ole selline stsenaarium PR-i mõttes parim lahendus, kuid osutub ilmselt möödapääsmatuks, et kaitsta Rae Vallavolikogu liikmete (ja nende valijate) demokraatlikku õigust avaldada ja kaitsta oma seisukohti.

Lugupidamisega

Raivo Uukkivi
Fraktsiooni Raekodanik nimel

---

² Aprill 2013

³ Eesti kultuur on paikkonna keskne, igasugune mehhaaniline liitmine, sj mudeli „tõmbekeskuste Eesti“ toetamine aitab kaasa külade tühjenemisele ja on seega põhiseaduse vaimu vastu.